РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Заместник-министър на здравеопазването

X

ДО
ДИРЕКТОРИТЕ НА
ВСИЧКИ РЗИ

КОПИЕ ДО
ПРОФ. Д-Р КРАСИМИР ИВАНОВ, ДМН
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА АСОЦИАЦИЯ НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БОЛНИЦИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НА ЕЛЕКТРОНЕН АДРЕС: kdivanov@abv.bg

Д-Р ВАСИСЛАВ ПЕТРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЛАСТНИТЕ МНОГОПРОФИЛНИ БОЛНИЦИ ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ
БУЛ. ХРИСТО БОТЕВ № 1
8800 ГР. СЛИВЕН

Д-Р НЕДЕЛЧО ТОТЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНСКИТЕ БОЛНИЦИ В БЪЛГАРИЯ
НА ЕЛЕКТРОНЕН АДРЕС: sobb@mail.bg

АДВ. СВИЛЕНА ДИМИТРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКА БОЛНИЧНА АСОЦИАЦИЯ
НА ЕЛЕКТРОНЕН АДРЕС: office@bba-bulgaria.com

гр. София, пл. „Света Неделя“ № 5
e-mail: delovodstvo@mh.government.bg
www.mh.government.bg

Г-Н КРАСИМИР ГРУДЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ЧАСТНИТЕ БОЛНИЦИ
НА ЕЛЕКТРОНЕН АДРЕС: office@privatehospitals.eu

Г-ЖА МИЛКА ВАСИЛЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ
НА ЕЛЕКТРОНЕН АДРЕС: bg.nursing@abv.bg

ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
На Ваш изх. № 13890/14.12.2023г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН/ГОСПОЖО ДИРЕКТОР,

Основният проблем пред човешките ресурси в здравеопазването в България е недостатъчният брой медицински сестри в цялата страна. Недостигът им на пазара на труда е изключително сериозен. За последните 30 години броят на медицинските сестри е намалял почти 2 пъти – от 53 810 през 1990г. на 28 827 през 2022г. по данни на Националния център по обществено здраве и анализи и Националния статистически институт (за разлика от лекарите, при които се наблюдава увеличение – от 28 497 през 1990г. до 29 599 през 2022г. при непрекъснато намаляващо население). По данни на анализа „Недостигът на медицински специалисти в здравеопазването“, изготвен през 2023г. от Съвета за икономически анализи, е налице сериозен дефицит на медицински сестри в България. Съгласно посочения анализ за достигане на медианата в държавите-членки на ЕС са необходими още приблизително 16 900 медицински сестри, а за да бъде достигнато съотношение медицински сестри : лекари от минимум 2:1 са необходими допълнително над 29 000 медицински сестри. По данни на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи /БАПЗГ/ над 40% от медицинските сестри, упражняващи професията си и вписани в Националния електронен професионален регистър на БАПЗГ, са на възраст над 55 години (общо 9 366 медицински сестри), което предполага, че през следващите 10 години те ще напуснат професията. В допълнение по данни, събрани през 2022г., броят на

свободните длъжности за медицински сестри в лечебните заведения е 5 164. Съответно през следващите 10 години ще са необходими минимум 14 530 медицински сестри.

Най-важното за разрешаване на посочения проблем е повишаване привлекателността на професията „медицинска сестра“, за което е необходим всеобхватен комплекс от мерки, насочени към преодоляване на идентифицираните проблеми, а именно: свръхнатоварване на работното място, включително с дейности, неспецифични за професията (това води до понижена ефективност, предоставяне на услуги с по-ниско качество и burn out синдром); неуважително отношение от другите медицински специалисти, което води до недобър работен микроклимат и липса на ефективно партньорство в екипната работа; ниско заплащане; недостатъчно изградена система за кариерно развитие чрез разширяване на компетенциите им.

Във връзка с изложеното следва да се имат предвид и стриктно да се спазват следните нормативни изисквания:

Право за заемане на длъжност „медицинска сестра“

Право да упражняват регулираната медицинска професия „медицинска сестра“, съответно да заемат длъжност „медицинска сестра“, имат **само** лицата, придобили професионална квалификация „медицинска сестра“. На такава длъжност не могат да бъдат назначавани лица с професионална квалификация „лекар”, „фелдшер”, „акушерка”, „лекарски асистент“, „медицински лаборант“ и т.н. Не могат също така да бъдат назначавани и студенти по медицина или студенти по друга специалност от висшето образование.

Бих искал да обърна внимание, че студенти по медицина или по специалност от регулирана медицинска професия от професионално направление „Здравни грижи“ могат, по преценка на работодателя, да бъдат назначавани на длъжност „болногледач“ или „здравен асистент“. Тъй като професиите „болногледач“ или „здравен асистент“ са от професионалното обучение, но не са регулирани, те могат да бъдат упражнявани както от лица, притежаващи свидетелство за професионална квалификация „болногледач“ или „здравен асистент“, така и от лица, придобили необходимите знания и умения в резултат на друго обучение, включително проведено от работодател. Съответно всички студенти от посочените специалности, които желаят, особено след завършване на първата година от обучението си, могат да бъдат назначавани на длъжност „болногледач“ или „здравен асистент“, в случай че работодателят има нужда от такъв персонал и преценява, че студентът може качествено да изпълнява съответните дейности.

Назначаване на медицински сестри, придобили професионалната си квалификация в друга държава

Всички медицински сестри, придобили професионалната си квалификация в друга държава могат да упражняват професията си в Република България след като придобият право за това. Право за упражняване на придобита извън Република България професионална квалификация по регулирана медицинска професия, каквато е професията „медицинска сестра“, се получава по реда на Закона за признаване на професионални квалификации (в този случай министърът на здравеопазването издава удостоверение за признаване на професионална квалификация) или по реда на чл. 186, ал. 3 от Закона за здравето (в този случай висше училище издава удостоверение за успешно положен изпит по чл. 186, ал. 3, т. 3 от Закона за здравето). Законът за признаване на професионални квалификации регламентира също правата на лицата, получили признаване преди влизане в сила на закона.

Задължително членство в Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи на медицинските сестри, които упражняват професията си

Съгласно действащото законодателство всички медицински сестри, които упражняват професията си (включително тези, придобили квалификацията си в друга държава), трябва да членуват (съответно да имат актуално членство) в Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи.

Назначаване на болногледачи и здравни асистенти

Един от факторите, допринасящ за недостига на медицински сестри е претоварването на работното място поради значително по-малкия им брой от необходимото. В тази връзка работодателите следва да бъдат насърчавани да се възползват от възможността да назначават болногледачи и здравни асистенти, които на практика са помощници на медицинските сестри. Болногледачите и здравните асистенти предоставят общи грижи (хранене, общ тоалет, придружаване на болен, смяна на личното и постелъчното бельо на пациента и др.). Извършването на общите грижи от болногледачи и здравни асистенти в значителна степен ще подпомогне медицинските сестри, като намали свръхнатоварването им и им даде възможност да се фокусират върху специфичните за професионалната им квалификация дейности, които не могат да бъдат извършвани от лица, обучени в по-ниско ниво.

Обръщам внимание, че професионалните дейности, които здравните асистенти могат да извършват по назначение от лекар, медицинска сестра, акушерка, фелдшер и/или лекарски асистент са определени в Наредба № 1 от 8 февруари 2011г. за професионалните

дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти, зъботехниците и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно.

Мерки за преодоляване на недостига на медицински сестри

Увеличаването на трудовите възнаграждения на медицинските сестри е най-съществената стъпка за повишаване привлекателността на професията. Справедливото разпределяне на финансовите ресурси за трудови възнаграждения в лечебното заведение е ключово за привличане и задържане на персонала. Също така в правомощията на работодателя е да предвиди и стимули при повишаване квалификацията на медицинските сестри, за да имат тези специалисти мотивация за кариерно развитие. Липсата на реална кариерна перспектива е един от сериозните проблеми при професията „медицинска сестра“, което води до напускане на едни от най-добрите медицински сестри.

Не на последно място следва да се подчертае, че една от най-важните мерки, които трябва да се предприемат по отношение на медицинските сестри и която не изисква финансов ресурс е изразяване на уважително отношение към медицинските сестри от целия екип на лечебното заведение (директор, началници на клиники и отделения, лекари и останалите медицински и немедицински специалисти), което е в унисон с ролята им на основни и равноправни членове на медицинския екип в лечебно-диагностичния процес.

Във връзка с изложеното моля да уведомите всички лечебни заведения за болнична помощ на територията на областта за изложеното в настоящото писмо и за необходимостта от стриктно спазване на посочените нормативни изисквания, както и привеждане в съответствие с тях на всички назначения на медицински сестри.

С уважение,

X

ПРОФ. ИЛКО ГЕТОВ

Заместник-министър на здравеопазването

гр. София, пл. „Света Неделя“ № 5
e-mail: delovodstvo@mh.government.bg
www.mh.government.bg